

Szanowni Państwo,

W imieniu Działu Edukacji Żydowskiego Muzeum Galicja chciałabym Państwu przedstawić muzealną ofertę zajęć edukacyjnych na rok szkolny 2022-2023.

Zajęcia, których opisy znajdą Państwo poniżej pomogą młodym ludziom poznać historię i kulturę Żydów, zrozumieć historyczne uwarunkowania relacji polsko-żydowskich, ale także spojrzeć w sposób krytyczny na otaczający nas świat, w którym niełatwo odróżnić prawdę od kłamstwa i informację wartościową od medialnego szumu.

Jako instytucja muzealna zdajemy sobie sprawę z tego, że podjęli się Państwo – jako dyrektorzy i dyrektorki, nauczyciele i nauczycielki, edukatorzy i edukatorki, liderzy i liderki – niezwykle ambitnego zadania kształtowania młodych umysłów i chcielibyśmy Państwu w realizacji tego wyzwania towarzyszyć.

Mam nadzieję, że nasze propozycje będą dla Państwa atrakcyjne i okażą się pomocne w codziennej pracy. Jesteśmy otwarci na Państwa uwagi, komentarze, propozycje wspólnych projektów.

Bądźmy w kontakcie!

dr Katarzyna Suszkiewicz
Kierowniczka Działu Edukacji

Żydowskie Muzeum Galicja powstało, by upamiętnić ofiary Holokaustu oraz ukazać historię i kulturę Żydów z nowej perspektywy. Muzeum znajduje się na krakowskim Kazimierzu, w sercu dawnej żydowskiej dzielnicy miasta. Jesteśmy instytucją pożytku publicznego. Naszym celem jest rewizja tradycyjnych stereotypów dotyczących żydowskiej przeszłości w Polsce oraz pomoc zarówno Polakom, jak i Żydom w zrozumieniu własnej historii.

W Dziale Edukacji pracuje grupa ekspertek z zakresu historii, kultury i tradycji Żydów, a każda z nich realizuje się w tematyce swoich zainteresowań badawczych. Nasz zespół edukatorek posiada wieloletnie doświadczenie w pracy z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi, jak również bierze udział w wielu krajowych i międzynarodowych projektach edukacyjnych.

Prowadzimy różnego rodzaju zajęcia edukacyjne poświęcone judaizmowi, kulturze żydowskiej, historii i Zagładzie Żydów, pamięci, dziedzictwu, a także warsztaty antydyskryminacyjne.

Zajęcia mają formę warsztatów, lekcji muzealnych, prelekcji lub zajęć w terenie. Zawsze dostosowujemy je do poziomu wiedzy i wieku uczestników oraz staramy się, aby przebiegały w przyjaznej atmosferze, zachęcającej do dialogu i refleksji.

Oferujemy zajęcia dla odwiedzających w każdym wieku: od przedszkolaków po studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Zagłębienie się w te tematy oraz praca z grupami nad poszerzeniem kontekstu pozwala poznać historię i kulturę Żydów, którzy jeszcze przed wojną byli naszymi sąsiadami. Poznajemy historię różnych obiektów dziedzictwa, które możemy spotkać w naszej okolicy i dzięki nim wejść nieco głębiej w miniony świat. W czasie zajęć koncentrujemy się jednak nie tylko na przeszłości – podkreślamy ciągłość kultury żydowskiej i jej współczesne przejawy. W ofercie mamy także warsztaty dla zaawansowanych, które skupiają się na wyzwaniach związanych z bieżącymi relacjami polsko-żydowskimi.

Wirtualne zajęcia prowadzimy za pomocą platform Zoom lub Google Meet.

OFERTA EDUKACYJNA

ZWIEDZANIE ŻYDOWSKIEGO MUZEUM GALICJA

Zwiedzanie z przewodnikiem dostosowane do wieku i poziomu wiedzy grupy

- Wystawa stała „Śladami pamięci” – standardowe oprowadzanie.
- Wystawa stała „Dziesięć polskich miast – dziesięć żydowskich historii” (40 minut).
Tę wystawę polecamy szczególnie grupom szkolnym.
- Wystawy czasowe (45-60 minut) – standardowe oprowadzanie.

Lekcje muzealne

- Lekcja muzealna „Śladami pamięci” (60-90 minut) – uczestnicy otrzymują karty z pytaniami, po krótkim wprowadzeniu samodzielnie pracują w przestrzeni wystawy, przewodnik podsumowuje efekty ich pracy. Drugi wariant tej lekcji obejmuje pracę uczestników w grupach, w których na podstawie wystawy i dodatkowych materiałów opracowują wybrane zagadnienie, a następnie wcielają się w rolę przewodników po muzeum.

Na życzenie zwiedzających możliwe jest także zorganizowanie lekcji muzealnych i warsztatów w oparciu o bieżące wystawy czasowe.

Ze względu na tematykę wystaw stałych sugerowany minimalny wiek odwiedzających to 14 lat.

SPOTKANIA ZE ŚWIADKAMI HISTORII: OCALONYMI Z HOLOKAUSTU LUB BYŁYMI WIĘZNIAMI OBOZÓW KONCENTRACYJNYCH

Dla wielu naszych gości spotkanie ze Świadkiem Historii jest jednym z najbardziej poruszających doświadczeń w życiu. Poznanie historii z perspektywy osoby, która ją przeżyła, brała udział w wydarzeniach znanych nam z kart podręczników, pozwala nie tylko na poszerzenie perspektywy w ramach edukacji, ale także zyskuje nowy, ludzki i osobisty wymiar. Uczestnictwo w zdarzeniu wykracza poza lakoniczny opis, fakty i daty – to emocje, myśli i odczucia. Opowieści Ocalonych i byłych więźniów są niezwykle poruszające, a przez to istotnie wpływają na poziom empatii, zrozumienie przeszłości i kształtowanie światopoglądu młodzieży. Spotkania w Żydowskim Muzeum Galicja są organizowane z zamiarem zapewnienia przyjaznej atmosfery, w której Świadkowie mogą opowiedzieć swoje historie i odpowiedzieć na pytania zadawane przez publiczność.

Spotkania ze Świadkami Historii trwają zazwyczaj 60 minut, pozostałe 15-30 minut to czas przeznaczony na pytania od publiczności. Spotkania są moderowane przez pracownika Działu Edukacji.

PRELEKCJE – WPROWADZENIE W TEMATYKĘ

- **Judaizm i kultura żydowska** – przedstawienie najważniejszych elementów religii, tradycji i kultury żydowskiej w przystępny, ilustrowany prezentacją multimedialną sposób. Uczestnicy prelekcji będą mogli zapoznać się z przedmiotami związanymi z kultem religijnym oraz zwyczajami i tradycjami praktykowanymi w żydowskich domach, jak również z podstawowymi tekstami judaizmu.
- **Historia Żydów w Polsce** – przedstawienie historii osadnictwa żydowskiego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem wspólnej polsko-żydowskiej historii. Zaprezentowane zostaną najważniejsze elementy historii Żydów na ziemiach polskich, z włączeniem historii najnowszej. Przekazane w czasie prelekcji informacje pomogą uczestnikom umiejscowić historię Żydów polskich w szerszym kontekście.
- **Antysemityzm** – przedstawienie źródeł, historii i mechanizmów zjawiska, jakim jest antysemityzm oraz skonfrontowanie materiałów historycznych z współczesnymi przykładami przejawów antysemityzmu. Dzięki zdobytej podczas prelekcji wiedzy, uczestnicy będą mogli samodzielnie rozpoznawać zachowania i postawy o charakterze antysemickim, a także podejmować działania przeciwko tego typu incydentom.
- **Holokaust** – przedstawienie podstawowych informacji o Holokauście; zarysowanie problematyki ustawodawstwa antyżydowskiego, gett, obozów i samej Zagłady. Uczestnicy prelekcji zostaną zaznajomieni z treściami stanowiącymi bazę do pogłębiania wiedzy na temat Holokaustu.

Prelekcje trwają około 45 minut i sugerujemy je jako wprowadzenie do warsztatów.

WARSZTATY

1. Historia Żydów i judaizm

- **Drejdle i hamantasze**

Czas trwania: 45-60 minut

Zalecany wiek uczestników: 6-10 lat

Warsztaty „Drejdle i hamantasze” zostały opracowane w oparciu o książkę pod tym samym tytułem. W czasie zajęć dzieci poznają wybrane aspekty tradycji żydowskiej – omawiane są przede wszystkim święta i związane z nimi zwyczaje. Jako pomoce wykorzystujemy fragmenty tekstów z książki, a także przedmioty związane ze świętami żydowskimi (świeczniki, drejdle itp.) i kolorowanki, wspólnie tworzymy kalendarz świąt. Pod koniec warsztatów z różnych, dowolnych materiałów dzieci tworzą własne prace plastyczne nawiązujące do świąt religijnych i państwowych, które obchodzą w ciągu roku i uzupełniają nimi stworzony wcześniej kalendarz.

- **Wprowadzenie do judaizmu i kultury żydowskiej**

Czas trwania: 90 minut

Język: polski lub angielski

Zalecany wiek uczestników: od 11 roku życia

Celem warsztatu jest zapoznanie uczestników z podstawowymi informacjami na temat judaizmu i kultury żydowskiej. Warsztat ma różne warianty dostosowane do wieku i poziomu wiedzy uczestników, zawsze jednak omawiane są wybrane zwyczaje i święta oraz wyposażenie synagogi. W czasie warsztatów wykorzystywana jest muzealna publikacja „Na kartkach kalendarza”, prezentująca najważniejsze święta i obrzędy, a także prezentacje multimedialne i przedmioty związane z życiem religijnym. Uczestnicy warsztatu zwykle pracują w grupach: w oparciu o dostępne materiały poznają dane zagadnienie, a następnie każda grupa prezentuje pozostałym efekty swojej pracy.

- **Polsko-żydowsko-ukraińska mozaika**

Czas trwania: 90 minut

Zalecany wiek uczestników: od 14 roku życia

Celem zajęć jest ukazanie złożoności polsko-żydowsko-ukraińskiej historii oraz przybliżenie najważniejszych zagadnień związanych z tożsamością, tradycją i kulturą żydowską. Warsztaty mają skłonić uczestników do namysłu nad miejscem polskich i ukraińskich Żydów i ich dziedzictwa w historii i kulturze oraz kształtować postawy tolerancji, otwartości i budować pozytywne skojarzenia z wielokulturowością i różnorodnością. Uczestnicy pracują w małych grupach nad graficznym przedstawieniem wybranych zagadnień: żydowska tożsamość, judaizm, historia, Zagłada, pamięć, sztuka – a następnie zastanowią się nad powiązaniem między nimi. Rezultaty swojej pracy przedstawiają na forum grupy.

- **Polin znaczy „tutaj odpoczniecie”**

Czas trwania: 90 minut

Zalecany wiek uczestników: od 16 roku życia

Po krótkim wprowadzeniu na temat historii społeczności żydowskiej w Polsce uczestnicy zostaną podzieleni na mniejsze zespoły. Każdy zespół otrzyma zestaw materiałów związanych z konkretną epoką historyczną oraz zagadnienia do opracowania. Po przygotowaniu prezentacji, członkowie poszczególnych grup wcielą się w role ekspertów, przedstawiając wybrane tematy pozostałym. Na koniec warsztatów uczestnicy wspólnie przeanalizują najważniejsze wydarzenia i procesy z zakresu historii polskich Żydów.

2. II wojna światowa i Holokaust

- **Historia zapisana w pamiętnikach**

Czas trwania: 90 minut

Zalecany wiek uczestników: od 14 roku życia

*Wymagane wcześniejsze przygotowanie – znajomość tematyki II wojny światowej i Holokaustu.

Uczestnicy warsztatów zapoznają się z historią Holokaustu widzianą oczyma ich żydowskich rówieśników. Na podstawie wybranych fragmentów pamiętników pisanych między innymi przez Rutkę Laskier, Helgę Weiss, Rywkę Lipszyc czy Dawida Rubinowicza, a także wspomnień ocalałych z Holokaustu, młodzież będzie miała okazję przyrzeć się okupacyjnej codzienności Żydów. Losy autorów opracowywanych tekstów obrazują procesy dyskryminacji i wykluczania, które doprowadziły do anihilacji prawie sześciu milionów europejskich Żydów. Podczas zajęć młodzież będzie miała także okazję podyskutować nad wartością dokumentu osobistego jako jednego ze źródeł historycznych.

- **W obliczu wyborów. Moralność w czasie wojny i Holokaustu**

Czas trwania: 90 minut (z wprowadzeniem do tematyki Holokaustu +45 minut)

Zalecany wiek uczestników: uczniowie od 15 lat roku życia

*Wymagane wcześniejsze przygotowanie – znajomość tematyki II wojny światowej i Holokaustu.

W ramach warsztatów uczestnicy będą dyskutować o decyzjach podejmowanych w czasie Holokaustu, bazując na jednostkowych historiach. Z zaprezentowanych krótkich biografii wyłaniają się sylwetki ofiar, sprawców i świadków zbrodni, biernych obserwatorów, kolaborantów, osób ratujących i stawiających opór oraz osób pomagających na różne sposoby prześladowanym. Czy przynależność do jednej z tych grup wyklucza przynależność do innej? Prezentowane historie posłużą do omówienia trudnych wyborów moralnych, przed jakimi stawali ludzie żyjący w tamtych czasach, a także analizy złożoności ludzkich postaw – jednoznaczne przypisanie danej postaci do określonej grupy nie zawsze będzie bowiem możliwe.

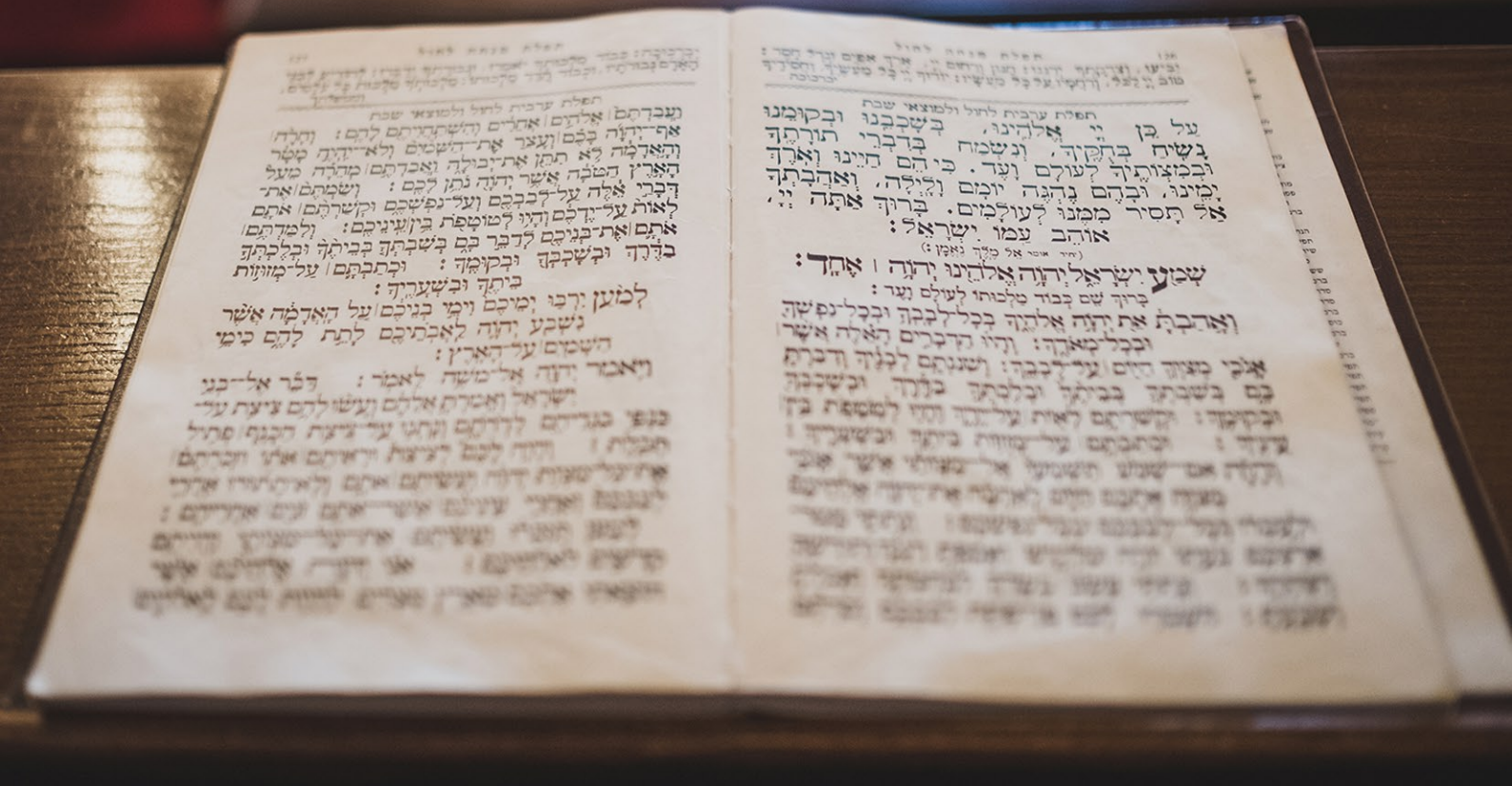
- **Polscy Bohaterowie**

Czas trwania: 45 minut (z szerszym wprowadzeniem historycznym – min. 60 minut)

Zalecany wiek uczestników: od 15 lat roku życia

*Wymagane wcześniejsze przygotowanie – znajomość tematyki II wojny i Holokaustu.

Uczestnicy podzieleni na grupy będą samodzielnie analizować historie polskich rodzin, które w czasie II wojny światowej podjęły ogromne ryzyko udzielając pomocy i schronienia Żydom. Będziemy się wspólnie zastanawiać nad motywami ich działania. Podczas części artystycznej uczniowie stworzą własne projekty medali Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata inspirowane konkretnymi historiami, które poznali w trakcie zajęć.

• Portret z pamiętnika

Czas trwania: 60 minut

Zalecany wiek uczestników: od 14 roku życia

Nie zachowało się ani jedno zdjęcie Rywki Lipszyc, autorki pamiętnika z łódzkiego getta. Nie wiemy więc, jak Rywka wyglądała. Jedynym jej portretem jest ten, który wyłania się z zapisanych przez nią samą słów. Podczas warsztatów plastycznych stworzymy portrety Rywki Lipszyc techniką mikrografii, wykorzystując cytaty z jej pamiętnika. Celem warsztatów jest nie tyle przekazanie obiektywnej wiedzy na temat Holocaustu, czy ściślej historii łódzkiego getta, ile refleksja nad losem Rywki i tak wielu innych ofiar Zagłady, których imion nie znamy, po których nie pozostały żadne zdjęcia i dokumenty.

• Projekt Pamięć

Czas trwania: 60 minut

Zalecany wiek uczestników: od 14 roku życia

Projekt Pamięć jest autorskim pomysłem artystki Roz Jacobs oraz producentki Laurie Weisman z Nowego Jorku. Projekt zrodził się z potrzeby artystki, aby odzyskać to, co zostało zniszczone – życie małego chłopca, Kalmana, który wskutek wojny został na zawsze rozdzielony ze swoją rodziną, a jego dalsze losy do dziś pozostają tajemnicą. Roz przez wiele lat malowała kolejne portrety Kalmana na podstawie jedyne zachowanego zdjęcia chłopca. Historia jednej rodziny staje się punktem wyjścia do dyskusji o uniwersalnych wartościach.

Podczas warsztatów uczestnicy samodzielnie tworzą portrety ofiar nazistowskiego terroru na podstawie czarno-białych fotografii, używając węgla drzewnego oraz czarnych i białych pasteli. Prace powstają według wymyślonej przez Roz Jacobs metody, która pozwala osobom nie posiadającym artystycznych umiejętności na stworzenie wyjątkowych portretów.

3. Warsztaty językowe

• Napisz to po hebrajsku!

Czas trwania: 60 minut

Zalecany wiek uczestników: od 10 roku życia

Podczas warsztatów uczestnicy poznają alfabet hebrajski i symboliczne znaczenie jego liter oraz tajniki pracy sofera – kopisty przepisyującego święte zwoje Tory. Będą mogli również poćwiczyć pisanie hebrajskich liter za pomocą specjalnych piór i nauczyć się zapisywać swoje imię.

- **Di kaczke, di zabe, di lonke**

Czas trwania: 60 minut

Zalecany wiek uczestników: od 12 roku życia

Językiem jidysz posługiwała się przed wojną większość polskich Żydów. Wydawałoby się, że jidysz brzmi podobnie do niemieckiego, ale jeśli dobrze się wsłuchać... w jidysz jest mnóstwo słów pochodzących z języka polskiego. Język ten jest świadectwem wielowiekowej obecności Żydów na ziemiach polskich i przenikania się dwóch kultur. Podczas zajęć uczestnicy poznają zapożyczone słowa, podstawowe zwroty, ciekawostki na temat jidysz i kilka znanych piosenek.

4. Warsztaty plastyczne

- **Wokół synagogi**

Czas trwania: 60 minut

Zalecany wiek uczestników: bez ograniczeń wiekowych

Jakie są najważniejsze elementy wyposażenia synagogi? Jakie jest ich znaczenie? Jakie motywy najczęściej powtarzają się w wystroju synagog? Co oznaczają? Podczas warsztatów wyjaśnione zostaną najważniejsze kwestie związane z budową i wystrojem synagogi, symbolika i pochodzenie poszczególnych elementów wyposażenia i dekoracji oraz zachęcamy uczestników do ich samodzielnego projektowania.

- **Tradycyjna wycinanka żydowska**

Czas: 60-90 minut

Zalecany wiek uczestników: od 10 roku życia

Jakie znaczenie w sobie kryją lwy, jelenie, ptaki, motywy roślinne i geometryczne, różnego rodzaju świeczniki? Wszystkie mają głęboki sens, zakorzeniony w religii i tradycji, ale także w lokalnych zwyczajach. W czasie warsztatów spróbujemy wykonać własne wycinanki według gotowego szablonu lub samodzielnie je zaprojektować. Omówimy tradycyjne motywy i ich znaczenie, będą też ciekawostki, praktyczne porady... Nożyczki w dłoń!

5. Warsztaty antydyskryminacyjne

- **Od stereotypu do dyskryminacji**

Czas trwania: 90 minut

Zalecany wiek uczestników: od 14 roku życia

Celem warsztatów jest przekazanie podstawowej wiedzy na temat stereotypów i uprzedzeń oraz ich funkcjonowania, które często prowadzi do działań dyskryminacyjnych. Podczas zajęć najpierw zastanowimy się nad elementami własnej tożsamości, a także nad tym, na które elementy swojej tożsamości mamy wpływ, a które są od nas niezależne. Ta rozmowa będzie stanowić punkt wyjścia do dyskusji o stereotypach i uprzedzeniach oraz wynikających z nich mechanizmach dyskryminacyjnych związanych m.in. z płcią, narodowością, wyznaniem, przynależnością do określonej grupy społecznej itd.

- **„Mind over media. Szkoła krytycznego myślenia”**

Czas trwania: 90 minut

Zalecany wiek uczestników: od 14 roku życia

Dla wielu ludzi media społecznościowe stały się obecnie narzędziem codziennej komunikacji oraz nierzadko także i źródłem wiedzy. Brak krytycznego podejścia do informacji publikowanych w Internecie sprawia, że coraz rzadziej spotykamy się z reakcją na treści nieprawdziwe czy wręcz nawołujące do nienawiści i przemocy. Jak więc bronić się przed medialną propagandą, rozpoznawać fake newsy oraz mowę nienawiści? Podczas warsztatów poznamy narzędzia do analizy i dekonstrukcji przekazów medialnych wypracowanych w programie „Mind Over Media. Szkoła krytycznego myślenia”.

6. Warsztaty – inne:

- **„Roma znaczy człowiek”**

Czas trwania: 60-90 minut

Zalecany wiek uczestników: od 12 roku życia

Co oznacza gadzio? Czym jest romanipen? Czy rzeczywiście romskie kobiety noszą kolorowe spódnice i wróżą z kart? Spróbujemy nieco rozwiać wątpliwości, zmierzyć się ze stereotypami i zapoznać się z szeroko pojętą kulturą i tradycją Romów. W czasie warsztatów poznamy także historię Romów: skąd przybyli oraz gdzie obecnie można ich spotkać. Posłuchamy hymnu, podyskutujemy o fladze oraz spróbujemy poznać różne romskie grupy.

Dla starszych grup rozwiemy zagadnienie historii Porajmos i stosunku do Romów w czasach współczesnych.

WYKŁADY

Pracownicy Działu Edukacji specjalizują się w tematyce:

- Judaizmu i tradycji żydowskiej
- Historii Żydów w Polsce
- Antysemityzmu i Holokaustu
- Historii i kultury romskiej
- Dyskryminacji, mowy nienawiści, języka propagandy
- Zagadnień dziedzictwa kulturowego i pamięci

Wykłady – przeznaczone dla starszej młodzieży i dorosłych – mogą być zarówno ogólnymi wprowadzeniami do tych zagadnień, jak i poruszać bardziej szczegółowe kwestie. Zajęcia zawsze przygotowujemy są dla konkretnej grupy, w zależności od potrzeb i zainteresowań.

Więcej informacji można uzyskać kontaktując się z Działem Edukacji:

telefonicznie: tel. 12 421 68 42; kom. 512 038 052

mailowo: katarzyna@galiciajewishmuseum.org

W celu rezerwacji warsztatów prosimy o kontakt z Kierowniczką ds. Odwiedzających Kamilą Baką:

kamila@galiciajewishmuseum.org

Strona Działu Edukacji na portalu społecznościowym Facebook: <https://www.facebook.com/DzialEdukacjiZMG>

Fotografie: © Piotr Banasik

© Żydowskie Muzeum Galicja, 2022